

TÖRTÉNELEM

KÖZÉP SZINTŰ PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA

2014. január 18.

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Nyomtatott nagybetűvel töltse ki!

Név	
E-mail cím	
Tanárok neve	
Pontszám	

**STUDIUM GENERALE
TÖRTÉNELEM SZEKCIÓ**

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID FELADATOK

1. A feladat a köztársaság kori Rómához kapcsolódik. Írja a megfelelő tisztségek nevét az egyes meghatározások elé! (elemenként 1 pont)

- A.) ..... – A két legfőbb állami tisztségviselő. A népgyűlés választotta őket; nevükkel jelölték az éveket; rendelkeztek a legfőbb katonai és végrehajtó hatalommal.
- B.) ..... – Szükségállapot idején a consulok által 6 hónapra, korlátlan hatalommal felruházott személy a köztársaság kori Rómában.
- C.) ..... – A köznép érdekeinek védelmére a plebejusok által választott tisztségviselő. Személye sérthetetlen volt, vétőjoggal rendelkezett.
- D.) ..... – Ők hajtották végre a vagyonbecslést, és kijelölték a senatus tagjait a nemzetségfők közül.
- E.) ..... – A legfelsőbb papi testület feje. Illetékességük körébe tartozott az időszámítás, a naptárkészítés, az évkönyvírás, az egyes napokhoz kötődő események és tudnivalók.

5 pont	

2. A következő feladat Magyarország gótikus és román stílusú emlékeihez kapcsolódik. Írja a táblázatba az egyes művekhez társítható művészeti stílust – Gótika (G), Romanika (R) - és a hozzá tartozó kép betűjelét! Segítségképpen két alkotáshoz tartozó kép betűjelét megadtuk. (soronként 0,5 pont)

A)

B)

C)

D)

E)

F)

G)

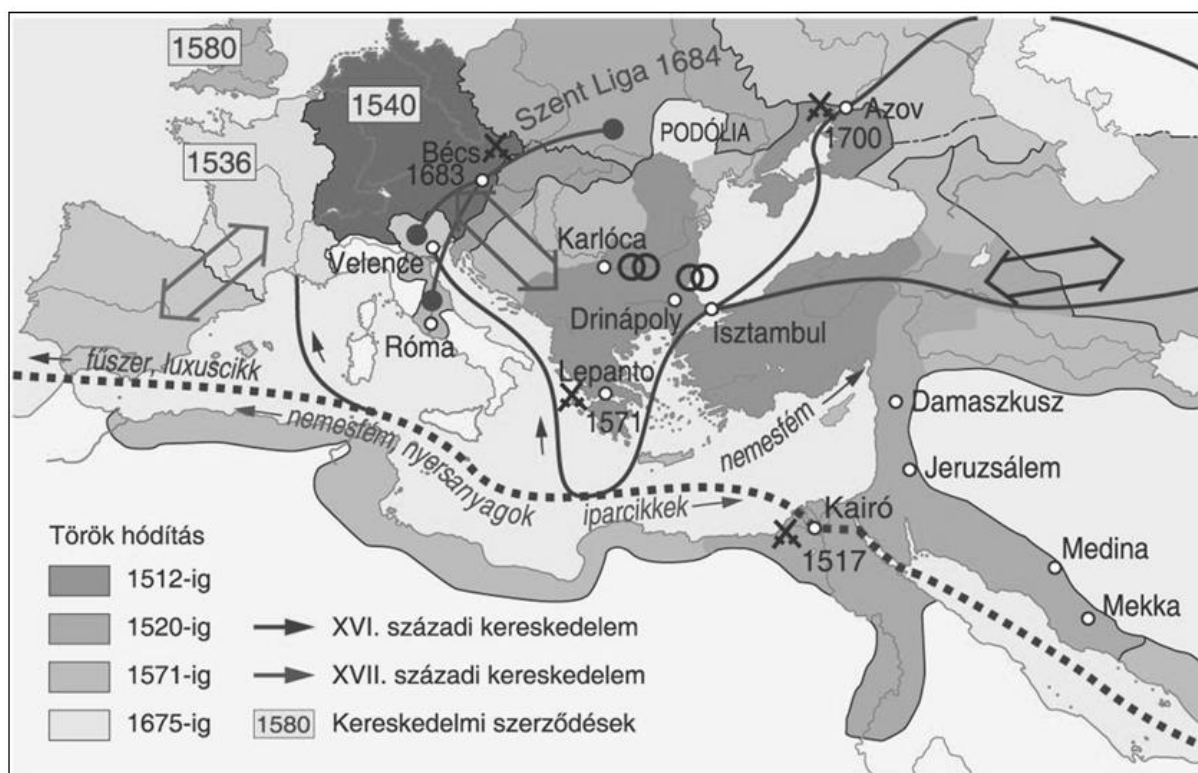

H)

Alkotás neve	Hozzá tartozó kép betűjele	Művészeti stílusa	Pontszám
kassai dóm	H)		/0,5
Szent László fejedelmi-tartó (XIV-XV. század)			/0,5
jáki templom			/0,5
diósgyőri vártorony			/0,5
Mátyás-templom			/0,5
Vajdahunyad vára			/0,5
bélapátfalvi ciszterci kolostor	F)		/0,5
királyfej Kalocsáról (XII-XIII. század)			/0,5

4 pont

3. A következő feladat az Oszmán Birodalom térhódításával kapcsolatos. A térkép segítségével és saját tudása alapján válaszoljon a következő kérdésekre! (elemenként 1 pont)

Az Oszmán Birodalom a XVI-XVII. században

- a.) Hol és mikor kelt át az oszmán sereg Európába?

.....

b.) Mikor zajlott a lepantói ütközet és kinek a vereségével zárult a csata?

.....

c.) Milyen kedvező feltételek tették lehetővé a gyors terjeszkedést az Oszmán Birodalom számára a XVI. század elején?

.....

d.) Mikor és melyik béke zárta le (a XVI. század második felében) az oszmánok terjeszkedését egy időre a Magyar Királyság területén?

.....

4 pont	

4. Saját ismeretei alapján egészítse ki a Károly Róbert gazdaságpolitikáját bemutató szöveget a lent megadott szavak közül a megfelelőekkel!
(elemenként 0,5 pont)

„Károly Róbert uralkodása idején (.....-.....) a magyar gazdaság jelentős változásokon ment keresztül. A királyi birtokokból származó jövedelmek mellett egyre nagyobb szerepet kaptak a királyi felségjog alapján szerzett .....
A reformfolyamatot ..... tárnokmester irányította. A reformok alapját az adta, hogy Magyarország igen gazdag volt ásványkincsekben. Károly Róbert érdekeltté akarta tenni a földesurakat bányáik feltárásában, ezért 1327-től kezdve a földesurak javára lemondott a(z) ..... egyharmadáról. A reform bevezetése után Magyarországon jelentősen fellendült a bányászat. Ezen kívül a királynak jelentős bevételei származtak az évenkénti kötelező pénzbeváltásból, vagy más néven .....-ból/ből, egészen 1325-ig, amikor Károly Róbert értékálló .....-ot/-t veretett, firenzei mintára. Innentől kezdve az évenkénti kötelező pénzbeváltás már nem jelentett bevételi forrást a király számára, ennek pótlására vezette be 1336-ban a .....-t, melyet jobbágyportánként szedett be. Az így befolyt jövedelmeket a kamaraispánok által vezetett .....kezelték.”

/Saját szöveg/

Nekcsei Demeter, kamarák, regálé jövedelmek, 1302-40, rézpénz, tanácsok, füstpénz, domaniális jövedelmek, urbura, Csák Máté, 1308-42, aranyforint, kamara haszna, harmincadvám, kettős adóztatás, kapuadó

4 pont	

- 5. Az alábbi feladat a reformációval foglalkozik. Kösse össze a megfelelő egyházakkal, illetve jellemzőkkel a középső oszlopban megadott két személyt! A feladatnak nem minden eleme párosítandó! (helyes párosításonként 2-2 pont, kérdés 1 pont)**

Evangélikus		Predestináció
Katolikus	Luther Márton	Szentháromság tagadás
Unitárius		Nincs szükség közvetítő szerepre Isten és a hívők között
Református	Kálvin János	Újrakeresztelkedés
Anabaptista		Tiltott könyvek jegyzékének összeállítása (Index)

- a.)** Hogy nevezzük a reformáció hatására kialakult keresztény vallásokat, egyházakat összefoglaló néven? (1 pont)

.....

5 pont	

- 6. A következő feladat a francia abszolutizmussal kapcsolatos. A forrás és saját ismeretei segítségével válaszoljon a kérdésekre!**

„Ugyanebben a városban alapítottak [...] egy manufaktúrát flandriai anyag - len-, gyapjú- és selyemanyag - készítésére. Mindent meg kell tenni, hogy bővüljön és javuljon a termelés. [...] Nem nehéz megteremteni ezt a manufaktúrát, úgyszintén növelni a gépek számát is [...], mivel ezeket az anyagfajtákat már gyártják s ezek nagy keresletnek örvendenek; a 30 % [vám], ami a flandriai manufaktúrák készítményeire van kivetve, lehetetlenné teszi ezek behozatalát - így igen könnyű lesz saját készítményeink terjesztése.”

/Colbert utasítása egy Bellinzani nevű tisztviselőnek/

- a)** A francia abszolutizmus gazdaságpolitikai eszközei közül melyekre ismersz rá a szövegben? (0,5 pont)

.....

b) Ki volt Colbert, és mi volt gazdaságpolitikájának a célja? (1 pont)

.....

.....

c) A sikeres gazdaságpolitika eredményeképpen a Napkirály jelentős bevételekre tett szert. Mit tett ez számára lehetővé? (1 pont)

.....

d) Kit takar az előző kérdésben megnevezett Napkirály? (0,5 pont)

.....

3 pont	

7. Az alábbi feladat a török hódoltság idejére vonatkozik. Válaszoljon az alábbi kérdésekre a források segítségével!

„A török országunk egyes részeit ugyan elfoglalta, de inkább csak maga mögött hagyta, mint meghódította. Hiszen saját hivatalait, törvényeit behozni nem tudta, s kénytelen eltérni, hogy azok a részek a maguk szervezetében maradjanak, s hogy a maguk statútumaival éljenek.”

/Balassi Bálint, 1555/

„A vilajetek és a szandzsákok vezetői egyszerre voltak a katonai, köz- és pénzügyigazgatás irányítói, valamint a közrend őrei. Parancsnokságuk alá tartoztak a szolgálati birtokkal fizetett lovas szpáhik és azok birtokaik alapján kiállított fegyveres kísérei is. Katonai funkcióik mellett rigorózan beszedették az adókat, koordinálták a birtokigazgatást, ellenőrizték a jogszolgáltatást.”

/Pálffy Géza: Magyarország története/

a.) Sikerült a törököknek a Hódoltság teljes területén berendezkedniük, közigazgatásukat a balkánon meghódított területekhez hasonlóan kiépíteniük? Válaszát indokolja! (1 pont)

.....

.....

b.) Sorolja fel, mely török tisztségeket említi a második forrásrészlet és röviden ismertesse, milyen feladatkörrel rendelkeztek az említett pozíciók betöltői! (3 pont)

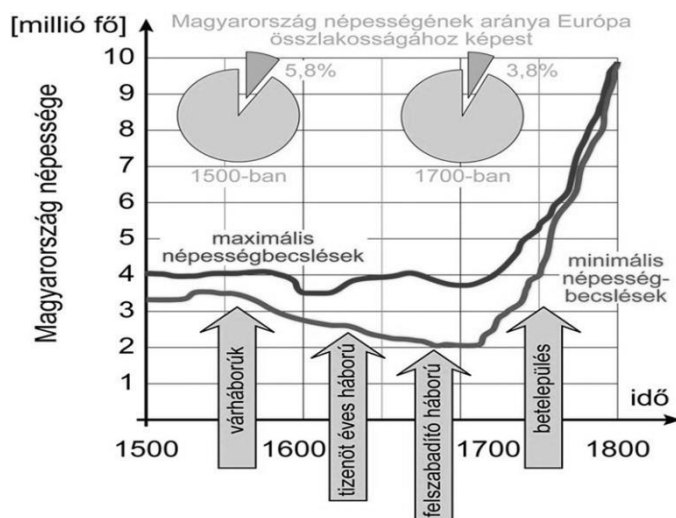
.....

.....

.....

4 pont	

8. Az alábbi feladat a XVIII. századi Magyarország demográfiai változásaival kapcsolatos. A forrás, az atlasz és saját ismeretei alapján válaszolja meg az alábbi kérdéseket!

Demográfiai változások a XVI.-XVIII. században

- a.) Milyen okok vezettek az 1711-es demográfiai mélyponthoz? Soroljon fel legalább kettőt! (elemenként 0,5 pont)

.....

- b.) Mely három népességmozgásról beszélhetünk ekkor? (1 pont)

.....

- c.) Magyarország mely területei néptelenedtek el leginkább a XVIII. század elejére? (1 pont)

.....

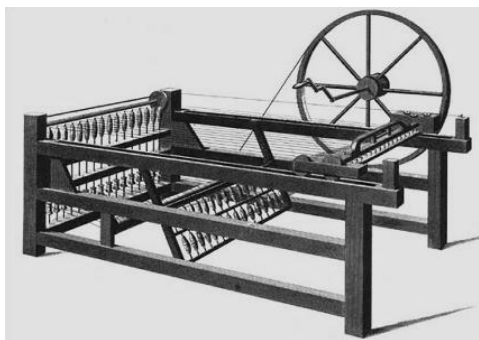
- d.) Milyen népcsoportok alkották az ország népességét? Említsen négyet! (1 pont)

.....

4 pont	

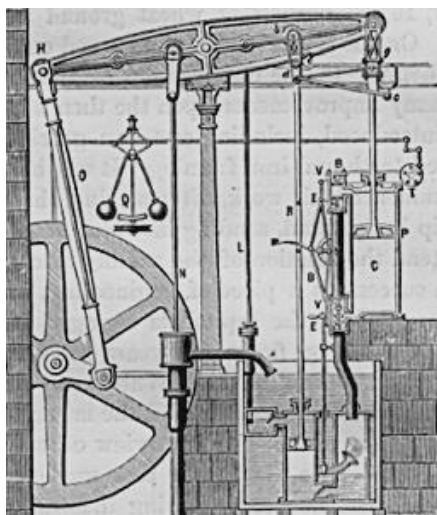

9. A következő feladat az ipari forradalomhoz kapcsolódik. Ismeretei és az atlasz segítségével nevezze meg a találmányokat és párosítsa feltalálójával/fejlesztőjével! (elemenként 0,5 pont)

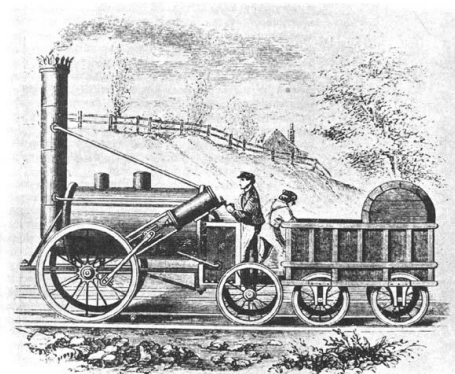
Találmány: .....

Feltaláló betűjele: .....

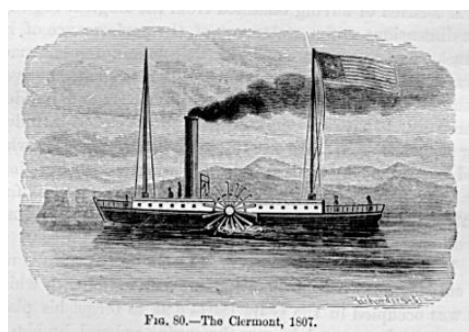
Találmány: .....

Feltaláló betűjele: .....

Találmány: .....

Feltaláló betűjele: .....

Találmány: .....

Feltaláló betűjele: .....

Feltalálók:

A) James Hargreaves
B) James Watt
C) Robert Fulton
D) George Stephenson

4 pont

10. A következő feladat a reformkorral kapcsolatos. Döntse el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak! (elemenként 0,5 pont)

Állítás	Igaz	Hamis
Széchenyi István a Stádium című munkájában kereken 10 pontban fejt ki a szükséges reformlépéseket.		
Kossuth Lajos által alapított Védegylet elsődleges célja a magyar ipar védelme és támogatása volt.		
Széchenyi célja a felülről irányított reformok bevezetése volt, ezért a konzervatív politikai irányzatba soroljuk.		
Kossuth Lajos mondta azt Széchenyi Istvánra, hogy a legnagyobb magyar, ezzel kifejezve tiszteletét.		
Széchenyi 1825-ben egy éves jövedelmét (60 000 forintot) ajánlotta fel a Magyar Nemzeti Múzeum létrehozására.		
Kossuth 1832-ben részt vett az országgyűlésen, elkezdte írni az Országgyűlési Tudósításokat, ami miatt börtönbe került.		
Széchenyi volt a helytartótanács közlekedési osztályának vezetője, ezért hozhatta létre az első magyar folyami gőzhajózási társaságot.		
Kossuth az első magyar kormány pénzügyminisztere, ezért vezettethette be a Kossuth-bankot, mint fizetőeszközt.		

4 pont

11. A következő feladat az 1848-as eseményekhez kapcsolódik. A forrás és saját ismeretei segítségével állítsa időrendbe az 1848. március 15-i eseményeket! (soronként 0,5 pont)

Esemény	Időrendi sorrend
Átadják a Helytartótanácsnak a 12 pontot.	
A tömeg a pesti városházához vonul, ahol a 12 pont átadása után forradalmi választmány alakul.	
A Nemzeti Színházban rendhagyó módon a Bánk Bánt játsszák.	
A márciusi ifjak a Pilvax kávéháznál gyülekeznek.	
Kiszabadítják Táncsics Mihályt a börtönből.	
A Landerer nyomdánál az ifjak kikényszerítik a 12 pont és a Nemzeti Dal sokszorosítását.	
Az egyetemnél több ezren csatlakoznak a márciusi ifjakhoz.	
A Nemzeti Múzeumnál elszavalják a Nemzeti Dalt, és felolvassák a 12 pontot.	

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,

kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,

különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	12.	Az ókori Athén fénykora	rövid
	13.	A nagy földrajzi felfedezések okai	rövid
Magyar történelem	14.	Középkori magyar városfejlődés	rövid
	15.	A magyar kereszténység kialakulása	hosszú
	16.	Hunyadi Mátyás bevételei	rövid
	17.	IV. Béla uralkodása	hosszú
	18.	Reformkori kultúra	rövid
	19.	Áprilisi törvények	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.

Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

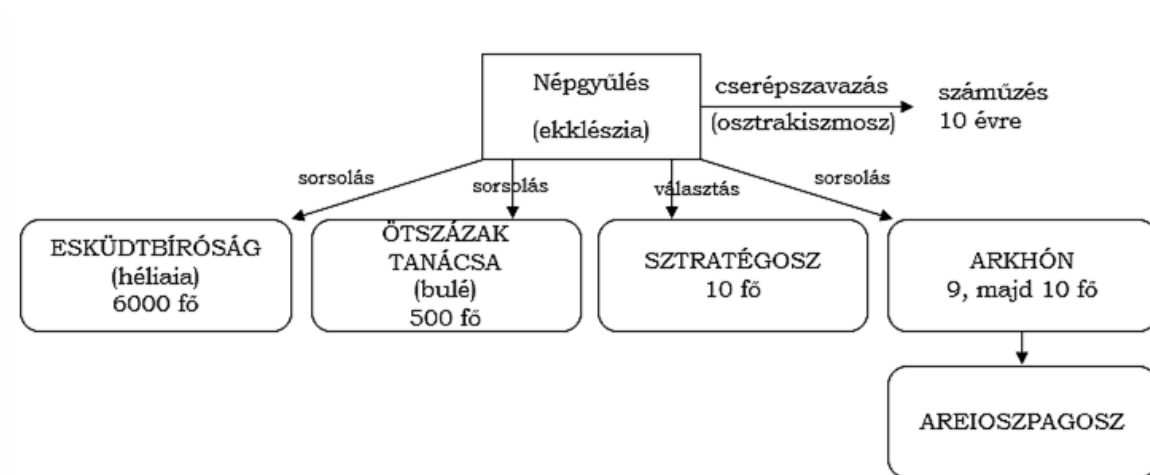
Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	12.	12.	12.	12.	12.	12.	13.	13.	13.	13.	13.	13.
rövid	14.	14.	16.	16.	18.	18.	14.	14.	16.	16.	18.	18.
hosszú	17.	19.	15.	19.	15.	17.	17.	19.	15.	19.	15.	17.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.
A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

12. A feladat Athén társadalmi berendezkedésére és politikai rendszerére vonatkozik. A források és saját ismeretei alapján mutassa be, hogy Periklész milyen eszközökkel tudta megszilárdítani a hatalmát, valamint a demokráciát! (rövid)

Az athéni demokrácia intézményei

"... mikor Periklész jutott a népvezérségre [...] az államszervezet még demokratikusabb lett. Egyfelől az Areioszpagoszt is megfosztotta még egytől-mástól, másfelől a várost teljes mértékben a tengeri hatalom felé fordította, aminek az lett a következménye, hogy a tömeg nekibátorodva az egész állami élet irányítását egyre jobban magához ragadta. [...] Damónidész... azt tanácsolta neki (Periklésznek), hogy, ha magánvagyonra nem futja, adja a tömegnek, ami úgyis azé, bevezette a bírák fizetését. Ebből magyarázzák egyesek, hogy a helyzet rosszabbodott, mert a sorsolásban mindig inkább a közönséges népség vett részt nagy buzgalommal, nem pedig az arravaló emberek. Ezek után elharapódzott a vesztegetés is."

/Arisztotelész: Az athéni állam/

„[...] a színházi pénzekkel, a törvényszéki napidíjakkal, s a más címeken kifizetett összegekkel és közsegélyekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, amelynek ő maga nem volt tagja, mivel sorsolással soha nem választották meg arkhónná [...] Ezért Periklész, mihelyt biztonsággal támaszkodhatott a népre, letörte a tanács hatalmát [...]. Ezenfelül Kimónt mint Spárta barátját és a nép ellenségét, osztrakiszmossszal száműzette [...]"

/Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok - Periklész/

13. A feladat a földrajzi felfedezésekre vonatkozik. Mely kereskedelmi és gazdasági okokra vezethető vissza a felfedező utak megindulása a XV. században? (rövid)

„[1504. február] ötödik napján Alexandriából visszatérőben Velencébe érkezett három gálya. (...) Ezek üresen, áru nélkül érkeztek, pedig senki nem emlékezett arra, hogy valaha is megtörtént volna, hogy egy gálya útjáról áru nélkül térjen haza.”

/Girolamo Priuli naplójából a levantei kereskedelem helyzetéről/

„A kereskedelem a levantei útvonalon keresztül folyt – a mai Irán, Irak, Szíria területén át egészen a libanoni (föníciai) partokig ahonnan itáliai hajósok vitték az árut Európába kikötőibe. A levantei kereskedelem hatalmas mennyiségű nemesfémeket vitt el Európából.

A század végére az európai nemesfémkészletek elkezdtek kimerülni, ugyanis kitermelték már a könnyen kiaknázzható, talajszint feletti rétegeket, és nem voltak még szivattyúk, hogy mélyebbre hatolhassanak.”

/Harmat Árpád Péter: A nagy földrajzi felfedezések/

Az új hajótípus, a karavella

Tengerész Henrik

14. A feladat a középkori magyar városfejlődéshez kapcsolódik. Milyen intézkedésekkel járult hozzá Luxemburgi Zsigmond a városok helyzetének javulásához? Miért pártolta a városfejlődést? (rövid)

„[...] miután országunk minden megyéjéből és kerületéből a követeket, és a királyi joghatóságunk alá tartozó városok, mezővárosok és szabad községek küldötteinél összehívtuk, s mindnyájuknak és mindeniküknek kéréseit, kívánságait, előadásait, véleményeit és panaszait meghallgattuk és pontosan megértettük: [...] némely városokat védfalakkal kell körülvenni, némely szabad községeket vagy mezővárosokat a városok rangjára kell emelni [...]

1. Hogy a fonttal, mérleggel, öllel való mérés, a bornak, gabonának kimérése, s általában minden megmérhető és mázsálható dolognak kimérése és megmázsálása minden városban, a mezővárosokban, várakban, falvakban úgy a mieinkben, mint bárki máséban, s egyáltalán országunk határain belül mindenütt Buda városunk mértéke szerint történjék. [...]

12. Ezenfelül, ha azoknak a városoknak a polgárai, melyeket újonnan létesítettünk és amelyeket más városok szabadságaival láttunk el, bíráik és esküdtjeik ítéletében és határozatában megnyugodni nem akarnának, megannyian ahhoz a városhoz, amelynek szabadságával élnek, vagy tárnokmesterünkhöz fellebbezhetnek.[...]

/Az 1405. évi városi dekrétumból/

15. A feladat a magyar kereszténység kialakulásával foglalkozik. A források és saját ismeretei alapján mutassa be Géza fejedelem és Szent István egyházszervező tevékenységeit! (hosszú)

„1. Tíz falu építsen egy templomot, amelyet két telekkel s ugyanannyi rabszolgával lássanak el, lóval és kancával, hat ökörrel és két tehénnel, 30 aprómarhával. Ruhákról és oltártakarókról a király gondoskodik, papról és könyvekről a püspökök. [...]

18. Ha valakinek az Isten tizedt adott egy évben, a tizedik részt adja Istennek, és ha valaki tizedét elrejt, kilenc részt fizessen. És ha valaki a püspököknek elkülönített (félretett) tizedet meglopja, mint tolvajt ítélik meg, és az ebből eredő jóvátétel teljesen a püspöké legyen.”

/István II. törvénykönyvéből/

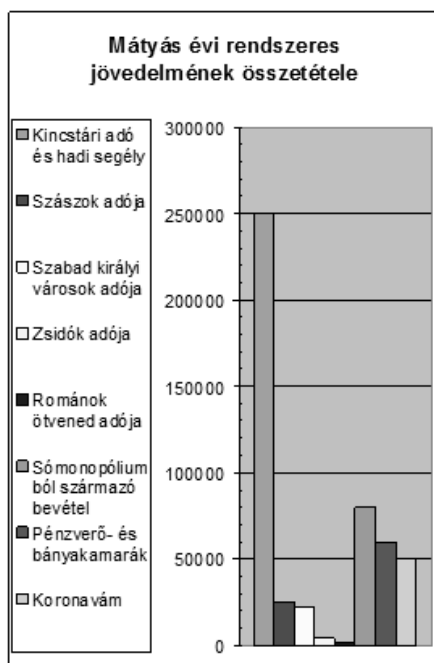

Szent Asztrik, a pápai korona és az apostoli kereszt

A pannonhalmi apátság ma

16. A következő feladat Hunyadi Mátyás portréjával kapcsolatos. Hunyadi Mátyás uralkodása alatt évente 500-750 ezer aranyforint folyt be a királyi kincstárba. Mely gazdasági intézkedések járultak hozzá az előbb említett összeg előteremtéséhez? (rövid)

Mátyás évi rendszeres jövedelmének összetétele

„Nemkülönben fizetés portánként legyen, mégpedig úgy, hogy ha egy egész telken vagy ülésen – hozzáértve azt a földet, mely ehhez az egy telekhez tartozik – egy portán belül csak egy (család) lakik, az fizessen 20 dénárt.

Ha pedig ketten kapnának egy telket és egy telek földjét egy portán belül, mindkettőjük fizessen egy és egy fél porta szerint. [...] Az pedig, akinek egymagának van két vagy több teleknyi földje, fizessen két vagy több portának megfelelően.” */Mátyás király 1467. évi dekrétumából/*

„Költségeinek növekedését az adórendszer 1467-es újjászervezésével fedezte. A főkincstartó pozícióját, aki az ország pénzügyeit felügyelte (napjainkban pénzügyminiszter), ezután nem nemesek töltötték be; a főkincstartó civil foglalkozássá vált. A pozíciót innentől egy budai polgár, Ernuszt János töltötte be.”

/Szabó Péter: Történelem II./

---

17. A feladat IV. Béla uralkodásával kapcsolatos. A források és saját ismeretei alapján mutassa be IV. Béla tatárjárás előtti, majd azt követő politikáját! (hosszú)

„[...] bárói közül néhányat, akik vele szemben atyja pártján állottak, száműzésbe kényszerített; másokat – akiket tudott – börtönbe vetett; [...] elrendelte, hogy ha valaki a bárók közül az ő jelenlétében le mer ülni valamilyen székre [...] bűnhődjék megérdemelt büntetéssel. Ugyanakkor elégette a bárók székeit [...]

[Béla] pedig nemcsak nem adott birtokokat nekik semmit, hanem a már odaadományozott birtokokat is visszavette a saját jogkörébe és tulajdonába anélkül, hogy az illető polgári jogainak valamilyen fokú elvesztésére ítéltetett volna. [...]

/Szárny Miklós, Történelem II. (2006)/

„Minek szaporítsam a szót? Miután innen is, onnan is és többször küldtek követeket, az előbb mondott Kuthen övéivel együtt útnak indult, hogy Magyarországra jöjjön. A király pedig csodálatos pompával, országának egészen a határáig elébe ment, és rendkívüli kitüntetésben és annyi megtiszteltetésben részesítette őt és embereit, hogy az ország lakosai emlékezetet meghaladó idők óta ilyet sem nem tettek, sem nem láttak.”

/Rogerius mester Siralmas Éneke/

„2. A várföldek és udvarnokok földjeinek visszaadásáról

Úgyszintén akarjuk, hogy az összes várföldeket és az udvarnokok földjeit, amelyekre a mi nevünkben vagy a királynéasszony nevében népeket gyűjtöttek össze, a várnak és az udvarnokoknak vissza kell adni, nehogy a falvak a szabad vendégek kiváltságos nevének örvendhessenek.”

/Bolla Ilona – Rottler Ferenc: Szemelvények az 1526.../

18. Az alábbi esszé a reformkori kultúrához kapcsolódik. A források, az atlasz és saját ismeretei segítségével írja le, milyen kulturális példákkal tudja alátámasztani a nemzeti öntudat megerősödését a reformkorban! (rövid)

„Szókat kell csinálnunk. Újságok által ugyan igen megbántják a fület, de a fül hozzászokik az új szókhoz, s nyertünk általa.”

/Kazinczy Ferenc (1759-1831)/

„Nekem itt szavam nincs. Nem vagyok tagja a követek házának. De birtokos vagyok; és ha feláll oly intézet, mely a magyar nyelvet kifejtse, mely avval segítse elő honosainknak magyar neveltetését, jószágomnak egy évi jövedelmét feláldozom reá.”

/Széchenyi István 1825. november 3-i felszólalása/

Korabeli kottaborító (1843)

Március 15-i megemlékezés
a Nemzeti Múzeum lépcsőin

Erkel Ferenc *Kölcsey Ferenc*
Graf Székelyi István
Dezser Sándor *Károlyi Lajos*

A reformkor nagy alakjainak kézjegyei

19. A megadott források és a saját tudása alapján jellemezze az április törvényeket! Milyen reformkori (jogi, gazdasági) törekvések valósultak meg az áprilisi törvényekben? (hosszú)

„Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszüntetnek.

1. § A törvényhozás a magán földesurak kármentesítését, a nemzeti közbecsület véd-paizsa alá helyezi.

2. § Ő Felsége a magán földesuraknak akénti kármentesítése iránt, hogy az eddigi urbéri tartozásokkal felérő tőke érték részükre a közállomány által hiány nélkül kifizetessék, a legközelebbi országgyűlésnek részletesen kidolgozandó törvényjavaslatot fog magyar ministeriuma által előterjesztetni.

3. § Olly helyeken, hol eddig urbéri rendezés, vagy legelő-elkülönzés még meg nem történt, a faizásra és legeltetésre nézve az eddigi gyakorlat továbbá is megtartatik.

4. § Az úri törvényhatóság megszüntetik; - ideiglenesen míg a törvénykiszolgáltatás általánosan rendeztetni fog, azt, polgári ügyekben a sommás perekre nézve, ott, hol rendezett első bírósági hatóságú tanácsok nincsenek, a szolgabírák, - büntető és rendes folyamatú polgári perekre nézve pedig a megyei törvényszék fogja gyakorolni.”

/1848. évi IX. törvénycikk/

„A király április 10-én jóváhagyta a vagyoni cenzushoz kötött választójogot bevezető népképviselési törvényt, majd másnap berekesztette az utolsó rendi országgyűlést, és kihirdette a meghozott jogszabályokat, melyeket összefoglaló néven áprilisi törvényeknek nevezünk. Ugyanezen a napon a Batthyány-kormány jelenlévő tagjai Pozsonyban letették hivatali esküjüket, így hivatalosan is megkezdhette munkáját az első felelős magyar minisztérium. Az áprilisi törvények Kossuth megfogalmazásában tömörítették mindazokat a reformtörekvéseket, melyekért a magyar ellenzék már 1790, de 1825 óta biztosan küzdött: liberális parlamentáris monarchia jött létre, mely jóllehet, 1848–49 során kevés maradandót alkotott, mégis szabályaival etalon maradt a későbbi reformerek előtt. A törvénycsomagot Magyarországon maradandónak gondolták, a bécsi udvar ugyanakkor úgy tekintett rá, mint a pillanatnyi erőviszonyokat tükröző dokumentumra, melyet megfelelő pillanatban fel lehet váltani majd egy, a birodalom centralizációját szolgáló alaptörvénnyel.”

/Tarján M. Tamás: V. Ferdinánd szentesíti az április törvényeket/

[illegible]

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

2. Rövid (magyar) esszé

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

[illegible]

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Római köztársaság	5	
	2. Romanika és gótika	4	
	3. Oszmán Birodalom	4	
	4. Károly Róbert	4	
	5. Reformáció	5	
	6. Francia abszolutizmus	3	
	7. Török hódoltság	4	
	8. XVIII. századi magyar demográfia	4	
	9. Ipari forradalom	4	
	10. Reformkor	4	
	11. 1848.március 15-i események	4	
	Összesen	45	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	12. Az ókori Athén fénykora	12	
	13. A nagy földrajzi felfedezések okai	12	
	14. Középkori magyar városfejlődés	12	
	15. A magyar kereszténység kialakulása	21	
	16. Hunyadi Mátyás bevételei	12	
	17. IV. Béla uralkodása	21	
	18. Reformkori kultúra	12	
	19. Áprilisi törvények	21	
	Összesen	45	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
	I.+II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma	90	

 Javító tanár

Dátum: .....

Piszkozati lap

(Nem kerül értékelésre!)

Piszkozati lap

(Nem kerül értékelésre!)

Piszkozati lap

(Nem kerül értékelésre!)